

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, **XXX**
[...](2021) **XXX** draft

ANNEXES 1 to 5

LISAD

järgmise dokumendi juurde:

KOMISJONI TEATIS

Suunised lairibavõrkude jaoks antava riigiabi kohta

I LISA. KAARDISTAMINE

1. KOHALDAMISALA

- (1) Lisas on esitatud soovitatav metoodika kaardistamise elluviimiseks, et toetada riigiabi andmist püsi- ja mobiilsidevõrkude kasutuselevõtuks.
- (2) Selle eesmärk on muuta võrkude kättesaadavust ja jõudlust käsitleva teabe kogumise ja hindamise metoodika läbipaistvamaks.
- (3) Lisas on püsiside juurdepääsuvõrkude ning mobiilsidevõrkude ja traadita juurdepääsu püsivõrkude kohta esitatud:
 - i. võrkude jõudluse kaardistamiseks kasutatavad kriteeriumid;
 - ii. teave, mida pädevad ametiasutused võivad koguda esitatud teabe õigsuse kontrollimiseks;
 - iii. taristut käsitlev lisateave, mida pädevad ametiasutused võivad nõuda operaatoritelt konkreetses olukorras, kui see on põhjaliku hindamise eesmärgil nõuetekohaselt põhjendatud¹.

2. EESMÄRK JA MÕISTED

- (4) Kaardistamise eesmärk on saada objektiivne ülevaade saavutatavast jõudlusest, millega saab arvestada tipptunnitingimustes.
- (5) Saavutatavat jõudlust tuleb kirjeldada vähemalt alla- ja üleslaadimiskiirusega, millele saab tugineda tipptunnitingimustes.
- (6) Riikliku sekkumise eest vastutavad avaliku sektori asutused võivad kaardistada ka muid jõudluskriteeriume, et kirjeldada võrkude jõudlust tipptunnitingimustes (nt latentsusaeg, paketikadu, pakettide vead, värin, teenuse kättesaadavus²). Liikmesriigid võivad otsustada seda teha, et riiklikku sekkumist turutõrgete kõrvaldamiseks paremini suunata ja tagada asjakohane hüppeline muutus.
- (7) Tipptund on „ajavahemik päevas, mis kestab enamasti ühe tunni ja millal võrk töötab tavaliselt täiskoormusel“³. Tipptund võib liikmesriigiti ja piirkonniti erineda. Seetõttu tuleks sellise kõige rohkem raskusi tekitava tipptunni kindlakstegemiseks konsulteerida riikide reguleerivate asutustega.
- (8) Tipptunnitingimused on võrgu tingimused, mis tipptunni ajal eeldatavalt esinevad. Püsiside juurdepääsuvõrkude puhul on asjakohased tipptunnitingimused esitatud punktis 3.1 ning mobiilsidevõrkude ja traadita juurdepääsuvõrkude puhul punktis 4.1.

¹ Kui see on asjakohane, võib seda teavet käsitleda konfidentsiaalsena vastavalt liikmesriigi õigusele.

² Nende kvaliteedikriteeriumide puhul tuleks kasutada elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ameti (BEREC) esitatud tehnilisi kirjeldusi: IP-paketi vea tõenäosus (Y.1540); IP-paketi kadu (Y.1540); IP-paketi pendellevi aeg (RFC 2681); IP-paketi värin (RFC 3393); IP-teenuse kättesaadavus (Y.1540).

³ BEREC BoR (20) 165.

- (9) Kaardistamine peab toimuma püsivõrkude ja traadita juurdepääsuvõrkude puhul aadressi tasandil läbitud hoonete alusel ja mobiilsidevõrkude puhul aadressi tasandil või maksimaalselt⁴ 100 x 100 meetri suuruste võrguruutude⁵ alusel.
- (10) „Läbitud hooned“ – hooned, mida on lühikese aja jooksul võimalik ühendada lõppkasutaja suhtes kohaldatava tavapärase aktiveerimistasuga, olenemata sellest, kas kõnealused hooned on võrguga ühendatud. Sidusrühm võib teatada hoonest kui läbitud hoonest vaid siis, kui ta kohustub ühendama hoone lõppkasutaja taotluse korral ja aktiveerima teenuse nelja nädala jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast ning tavapärase aktiveerimistasu eest, st ilma lisa- või erandlike kuludeta ning igal juhul ületamata keskmist aktiveerimistasu asjaomases liikmesriigis.
- (11) Oma võrkude jõudluse kohta teavet andes peaksid sidusrühmad järgima rangeimaid teaduslikke ja kutsestandardeid. Eelkõige peaksid kaardistamisel kasutatud meetodika ja tehnikad tulenema tunnustatud kutsestandarditest.
- (12) Jõudlusnäitajate esitamisel peavad operaatorid võtma arvesse kõiki kitsaskohti, mis võivad takistada neil teatatud jõudluse tegelikku saavutamist (nt tagasiühendus). Kui operaatorid ei kinnita, et nad on teabe esitamisel sellega arvestanud, võivad liikmesriigid jätta selle teabe arvesse võtmata.
- (13) Kaardistamiseks võib kasutada alternatiivseid meetodeid: näiteks pakettkommuteeritud püsivõrkude puhul võivad ametiasutused teha nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ettepaneku kasutada alternatiivse lahendusena tipptunni kõige suurema koormusega (kitsaskohtadest) linkide 20 % kasutustegurit, mis on määratletud kui keskmine liiklustihedus jagatuna nominaalse tihedusega. Traadita ja mobiilsidevõrkude puhul võivad avaliku sektori asutused pakkuda välja alternatiivse meetodi, näiteks teha ettepaneku võtta arvutamisel aluseks 95 % tõenäosus tugijaama leviala servas või arvutada tugijaama nominaalne koormus,⁶ mis ei ole väiksem kui 50 %⁷. Sõltumata kasutatavast meetodist tuleb kõik võrgu jõudlusnäitajad igal juhul esitada tipptunnitingimustes kooskõlas punktiga (8).

3. SOOVITATAV MEETOD PÜSISIDE JUURDEPÄÄSUVÕRKUDE KIIRUSTE KAARDISTAMISEKS

3.1. PÜSISIDE JUURDEPÄÄSUVÕRKUDE KIIRUSTE KAARDISTAMISE KRITEERIUMID

- (14) Selle kaardistamismeetodi puhul peavad liikmesriigid paluma sidusrühmadel esitada teavet kiiruste kohta, mis on nende võrkudega tagatud tipptunnitingimustes.
- (15) Tipptunnitingimusteks peetakse seda, kui vähemalt 20 % kasutajatest on aktiivsed ja edastavad üheaegselt andmeid (laadivad nii üles kui ka alla) operaatori poolt igale

⁴ Eelistada tuleks väiksemaid võrguruute (st 20 x 20 meetrit).

⁵ Andmed tuleks esitada geograafiliste aladena (polügoonid) (raster- ja vektorandmed).

⁶ „Tugijaama koormus“ – keskmine protsent tugijaama ressurssidest, mida lõppkasutajad kasutavad teatava teenuse puhul.

⁷ Kui saadud tugijaama koormus on väiksem kui 50 %, peavad operaatorid seda pädevatele ametiasutustele nõuetekohaselt põhjendama.

kasutajale antud nominaalsel tippkiirusel, mis on kooskõlas tavapärase ülemüügi suhte määratlusega⁸.

3.2. KONTROLLIMISEKS VAJALIK TEAVE – PARIMAD TAVAD

- (16) Selleks et piirata sidusrühmade oportunistliku käitumise ohtu ning tagada, et esitatud teave on piisav ja järjepidev ning et sellele saab kindlalt tugineda, et vältida teenuste osutamise edasilükkamist sihtpiirkonnas, võivad kaardistamisega tegelevad pädevad ametiasutused otsustada nõuda sidusrühmadelt kontrollimise eesmärgil lisateabe esitamist oma võrkude kohta.
- (17) Pädevad ametiasutused võivad seega paluda, et sidusrühmad esitaksid saavutatava jõudluse arvutamiseks kasutatava meetodika täieliku kirjelduse, mis sisaldab muu hulgas järgmist:
- i. kasutatav juurdepääsuvõrgu tehnoloogia (FTTH, FTTB, ADSL, VDSL, VDSL + vektordus, DOCSIS.x jne) koos vastava standardi täieliku kirjeldusega;
 - ii. võrgu topoloogia (nt P2P või P2MP), sealhulgas lihtsustatud joonis, mis kajastab kaablite/kiudude füüsilist paigutust (nt GPON-tüüpi võrgu puutopoloogia);
 - iii. võrgu topoloogia kitsaskohtadest lingid, mis on määratletud võrgusegmentidena, kus statistilisest multipleksimisest saadav kasu on suurem, sealhulgas selge teave kas i) sellise lingi dimensioonimiseks kasutatava ülemüügi suhte kohta (nt tagasiühenduse võrgus) või ii) selliste kitsaskohtadest linkide läbilaskevõime planeerimise kohta. Igal juhul võib avaliku sektori asutus nõuda statistilist kirjeldust lõppkasutaja saavutatava kiiruse kohta (nt keskmine või tüüpiline kiirus või lõppkasutajale antava nominaalkiiruse saavutamise tõenäosus mis tahes ajahetkel koos kasutajamudeli eeldustega).

3.3. PÕHJALIKUKS KONTROLLIMISEKS VAJALIK TEAVE – PARIMAD TAVAD

- (18) Pädevad ametiasutused võivad põhjaliku kontrollimise eesmärgil otsustada nõuda sidusrühmadelt lisateabe esitamist võrgu komponentide ja nende asukohtade kohta, näiteks et vaadata läbi teatatud jõudluse arvutamiseks kasutatud meetodika.
- (19) Pädevad ametiasutused võivad seega paluda, et sidusrühmad esitaksid lisateavet püsivõrgu juurdepääsuosa kohta, sealhulgas järgmise teabe:

⁸ Sama võrgutaristu võib pakkuda lõppkasutajatele väga erinevat jõudlust sõltuvalt sellest, mitme kasutaja signaalid on kitsaskohtadest linkides multipleksitud ja kui suured on nende nominaalsed kiirused. Jõudlus sõltub üheaegselt aktiivsete kasutajate arvust (mis tippunnitingsimustes suureneb). Sellest nn statistilisest multipleksimisest saadav kasu (aktiivsustase vähemalt 20 % ehk 1 : 5) eeldab ka seda, et operaatorid kasutavad piisavalt täpseid kasutajaliikluse jaotuse mudeleid.

- i. jaotuskappide asukoht ning kapi ja majapidamise vahelise juhtmetiku pikkus;
- ii. selge teave signaalibilansi arvutuste kohta (nt selle kohta, kuidas vastuvõetava signaali tugevust on väljendatud bitikiirusena, kasutatavad signaalibilansi varud jne). Pädevad ametiasutused võivad paluda, et operaatorid esitaksid kõik kohaldatavad signaalibilansid, mida kasutatakse võrguteenuste kavandamiseks ja dimensioonimiseks, ja nende põhiparameetrid, sealhulgas selle meetodika kirjelduse ja põhjenduse, mida operaator kasutab signaalibilansside arvutamiseks.

4. SOOVITATAV MEETOD MOBIILSIDEVÕRKUDE JA TRAADITA JUURDEPÄÄSUVÕRKUDE KAARDISTAMISEKS

4.1. MOBIILSIDEVÕRKUDE JA TRAADITA JUURDEPÄÄSUVÕRKUDE JÕUDLUSE KAARDISTAMISE KRITEERIUMID

- (20) Selle kaardistamise meetodi puhul peaksid liikmesriigid nõudma, et sidusrühmad võtaksid oma võrgu jõudluse arvutamisel arvesse järgmisi põhimõtteid:
- i. kasutada tuleks tööstusharu parimaid tavasid,⁹ võttes arvesse kõiki peamisi traadita signaali levi mõjutavaid tegureid¹⁰;
 - ii. arvutamisel tuleks tugineda 95 % tõenäosusele, et tugijaama leviala servas saavutatakse teatatud jõudlus,¹¹ ja igal juhul vähemalt 95 % tõenäosusele, et teatatud jõudlus saavutatakse igas võrgupunktis, võttes arvesse levitingimuste võimalikke erinevusi, mis tulenevad juhuslikust mõjust ja võimalikest erinevustest asjaomase piirkonna punktide vahel (st aadressi tasandil või maksimaalselt 100 x 100 meetri suuruste võrguruutude alusel);
 - iii. eeldada tuleks, et tipptunnitingimused on järgmised:
 - a. mobiilsidevõrkude puhul nominaalne tugijaama koormus¹² vähemalt 50 %¹³ või suurem, kui tipptunnil on liiklus oluliselt suurem;
 - b. traadita juurdepääsuvõrkude puhul tuleks kasutada eeldatavaid realistlikke tipptunni liiklustingimusi, et leida arvutuste jaoks asjakohane tugijaama koormus¹⁴;

⁹ Tööstusharu parimad tavad tähendavad modelleerimisparameetreid, vahendeid, kavandamist ja veapiire, mis on traadita side süsteemide ja sellega seotud äritegevuse kavandamisel tavalised ning mida valdkonna eksperdid peaksid piisavalt usaldusväärseks ja õigeaks, kui nad meetodikat kontrolliksid.

¹⁰ Näiteks maastik, ehitised ja häiringud, kui prognoositakse vastuvõetava signaali tugevust.

¹¹ Tõenäosus tugijaama leviala servas tähendab tõenäosust, et leviala täielikus servas (maksimaalne väidetav levikaugus asjaomases piirkonnas) saavutatakse minimaalne jõudlus. Arvutused peavad põhinema realistlikel levisimulatsioonidel, linkide bilansiarvutustel ja piisavatel varudel.

¹² „Tugijaama koormus“ – keskmine protsent tugijaama ressurssidest, mida lõppkasutajad kasutavad teatava teenuse puhul.

¹³ Kui nii saadud tugijaama koormus on väiksem kui 50 %, tuleb seda pädevatele ametiasutustele nõuetekohaselt põhjendada.

¹⁴ Kui tipptunniliikluse prognoosi ei kasutata, kasutatakse traadita juurdepääsuvõrkude puhul nominaalset tugijaama koormust 90 %. Traadita juurdepääsuvõrkude suurem tugijaama koormus (võrreldes

- iv. esitada tuleks jõudlus lõppkasutaja kohta ja väliantennide põhjal. Kui vastuvõtuantenni jagavad mitu lõppkasutajat, tuleks arvestada, et üldine jõudlus on lõppkasutajate vahel võrdselt jaotatud¹⁵;
 - v. esitada tuleks jõudlus iga tehnoloogia ja töösageduse kohta, kui kasutatakse mitut tehnoloogiat¹⁶ ja mitut sagedust,¹⁷ võttes arvesse sageduste puhul tegelikult kättesaadavaid ribalaiusi. Litsentsimata sageduste kasutamise korral tuleks see selgelt märkida.
- (21) Punkti (12) kohaselt peavad operaatorid eelkõige arvesse võtma järgmist:
- i. tagasiühenduse võrgu liik¹⁸ ja selle läbilaskevõime iga tugijaama puhul¹⁹;
 - ii. traadita juurdepääsu püsivõrkude puhul teenindatavate ja läbitud hoonete arv igas arvutatud võrguruudus.

4.2. KONTROLLIMISEKS VAJALIK TEAVE – PARIMAD TAVAD

- (22) Selleks et piirata sidusrühmade oponentistliku käitumise ohtu ning tagada, et esitatud teave on piisav ja järjepidev ning et sellele saab kindlalt tugineda, et vältida teenuste osutamise edasilükkamist sihtpiirkonnas, võivad kaardistamisega tegelevad pädevad ametiasutused otsustada nõuda sidusrühmadelt kontrollimise eesmärgil lisateabe esitamist.
- (23) Pädevad ametiasutused võivad seega paluda, et sidusrühmad esitaksid levialakaartide arvutamiseks kasutatud metoodika täieliku kirjelduse, mis sisaldab muu hulgas järgmist:
- i. levimudelid ja levisimulatsiooni põhiparameetrid;
 - ii. üldteave võrgu komponentide ja eelkõige antennide kohta (nt ülekandevõimsus, MIMO, antennide asukohad);
 - iii. põhiteave linkide bilansi arvutuste kohta (nt selle kohta, kuidas vastuvõetava signaali tugevust on väljendatud bitikiirusena, kasutatavad lingi bilansi varud jne). Sidusrühmad peaksid esitama kõik kohaldatavad linkide bilansid, mida kasutatakse võrguteenuste kavandamiseks ja dimensionimiseks, koos nende põhiparameetritega, sealhulgas kirjelduse ja põhjenduse selle kohta, kuidas sidusrühm lingi bilansi arvutas;
 - iv. tugijaamade asukohad;

mobiilsidevõrkudega) kajastab eeldatavat teistsugust kasutusmudelit, mille tulemus on suurem konkurents teenindava tugijaama jagatud ressursside kasutamisel.

¹⁵ Traadita juurdepääsuvõrkudes võib see nii olla korterelamu ühiste katuseantennide puhul.

¹⁶ 3G UMTS- ja HSPA-tehnoloogiad; 4G LTE- või LTE Advanced tehnoloogiad; 5G puhul kas 3GPP redaktsioon 15 (mitteeraldiseisev uus raadiosidetehnoloogia New Radio (NR) – tuumikvõrk on 4G) ja eraldiseisev NR (tuumikvõrk on 5G) ning edasised arendused – 3GPP redaktsioon 16 on väljatöötamisel ja hõlmab uusi 5G spetsifikatsioone. Pädev asutus võib koguda teavet 3GPP-põhiste tehnoloogiate kohta ja tal soovitatakse seda teha, et teada oleks kasutatud 3GPP redaktsioonide tasemed, kuid ka eeltoodud üksikasjalikkus on piisav.

¹⁷ Selle eesmärk on eristada sagedusalasid alla 6 GHz ja millimeeterlainete sagedusalasid, kuna neid kasutatakse sageli erinevate teenusekategoriate puhul.

¹⁸ Kiudoptiline, vasepõhine *carrier grade* Ethernet, traadita jne.

¹⁹ Kiudoptilise ühenduse puhul võib seda tavaliselt pidada piisavaks.

- v. tagasiühenduse omadused.

4.3. PÕHJALIKUKS KONTROLLIMISEKS VAJALIK TEAVE – PARIMAD TAVAD

- (24) Pädevad ametiasutused võivad põhjaliku kontrollimise eesmärgil otsustada nõuda sidusrühmadelt lisateabe esitamist võrgu komponentide ja nende asukohtade kohta, näiteks et vaadata läbi väidetud jõudluse arvutamiseks kasutatud meetodika. Pädevad ametiasutused võivad seega paluda, et sidusrühmad esitaksid oma võrkude kohta lisateavet, sealhulgas (kuid mitte ainult) järgmise teabe:
- i. saatjate arv igas asukohas;
 - ii. selliste saatjate kõrgus maapinnast;
 - iii. iga tugijaama sektorite arv;
 - iv. saatjates kasutatav tehnoloogia, sealhulgas MIMO kanalite arv, kanali kättesaadav ribalaius;
 - v. iga saatja tõhus isotroopne ülekandevõimsus.

**II LISA. RIIKLIK SEKKUMINE, MIS EI KUULU ELI TOIMIMISE LEPINGU ARTIKLI 107
LÕIKE 1 KOHALDAMISALASSE**

- (1) Järgnevatel jagudes on esitatud põhjalik, kuid mitte ammendav ülevaade juhtudest, mil käesolevaid suuniseid ei kohaldata. Võttes arvesse, et ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kriteeriumid on kumulatiivsed, võib juhul, kui üks kriteeriumidest ei ole täidetud, riigiabi olemasolu välistada ja seega ei ole vaja meetmest enne selle käesolevate suuniste kohast rakendamist komisjonile teada anda.

5. MAJANDUSTEGEVUS PUUDUB

- (2) Abi tegevuse jaoks, mis ei ole majanduslikku laadi,²⁰ st mille eesmärk pole kaupade või teenuste pakkumine turul, ei käsitata riigiabina. Seega jääb sellise taristu rahastamine, mis ei ole ette nähtud äriliseks otstarbeks, põhimõtteliselt riigiabi eeskirjade kohaldamisalast välja. See puudutab näiteks juhtumeid, kus riigi rahalisi vahendeid eraldatakse taristu ehitamiseks või lairibateenuste hankimiseks, et rahuldada avaliku halduse enda vajadusi, näiteks et ühendada omavahel ainult avaliku sektori asutusi nn suletud võrkude kaudu, mida ei kasutata ärilisel eesmärgil²¹. Seega ei kuulu sellise tegevuse rahastamine riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse, nagu ka seotud suletud võrkude riiklik rahastamine²².
- (3) Kui aga selline võrk (näiteks selle täiendav läbilaskevõime) tehakse kättesaadavaks lairibaühendusse investeerivatele kommertsinvestoritele või muudele operaatoritele, võib sellise taristu riiklik rahastamine kujutada endast riigiabi. Samamoodi võivad riigiabi eeskirjad olla kohaldatavad, kui algne „suletud võrk“ tehakse hiljem kättesaadavaks ärilisel eesmärgil kasutamiseks²³. Näiteks kui avaliku sektori asutused valivad kolmanda isiku oma ühenduvusteenuste osutajaks ja rahastavad võrgu ehitamist, et rahuldada enda vajadusi avaliku sektori asutustena, võib tegemist olla riigiabiga, kui kõnealune teenuseosutaja kasutab taristut muuks äritegevuseks.
- (4) Kui lairibataristut kasutatakse nii majanduslikul kui ka mittemajanduslikul eesmärgil, kuulub selle riiklik rahastamine riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse üksnes ulatuses, milles rahastamine katab asjaomase majandustegevusega²⁴ seotud kulusid. Selleks et vältida majandustegevuse kuulumist riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse, peavad liikmesriigid tagama, et mittemajanduslikuks tegevuseks ette nähtud riigi rahalisi vahendeid ei saa kasutada üksuse majandustegevuse ristsubsideerimiseks, näiteks tagades, et operaator, kes kasutab võrku ärilistel

20 Vt komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (edaspidi „riigiabi mõiste teatis“), punkt 201 jj (ELT C 262, 19.7.2016, lk 1).

21 Vt komisjoni 30. mai 2007. aasta otsus K(2007) 2212 (lõplik), juhtum N 46/07 – Ühendkuningriik – Walesi avaliku sektori võrgukava (ELT C 157, 10.7.2007, lk 3).

22 Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. detsember 2012, Mitteldeutsche Flughafen ja Flughafen Leipzig-Halle vs. komisjon, C-288/11 P, EU:C:2012:821, punkt 42; komisjoni 30. mai 2007. aasta otsus K(2007) 2212 (lõplik), juhtum N 46/07 – Ühendkuningriik – Walesi avaliku sektori võrgukava (ELT C 157, 10.7.2007, lk 3).

23 Vt komisjoni 23. mai 2011. aasta otsus C(2011) 3498 (final), juhtum SA.31687 (N 436/2010) – Itaalia – Friuli Venezia Giulia lairibavõrk (projekt Ermes) (ELT C 274, 17.9.2011, lk 3), ja komisjoni 11. augusti 2010. aasta otsus K(2010) 5696, juhtum N 407/09 – Hispaania – Kataloonia kiudoptiline võrk (Xarxa Oberta) (ELT C 259, 25.9.2010, lk 1).

24 Vt komisjoni 11. augusti 2010. aasta otsus K(2010) 5696, juhtum N 407/09 – Hispaania – Kataloonia kiudoptiline võrk (Xarxa Oberta) (ELT C 259, 25.9.2010, lk 1). Vt ka riigiabi mõiste teatise punkt 205.

eesmärkidel, maksab võrgu sellise kasutamise eest turuhinda, ning nähes ette, et riigi rahalistest vahenditest kaetakse üksnes mittemajandusliku tegevuse netokulud (sealhulgas kapitalikulud), mis tuleb kindlaks teha raamatupidamisarvestuste selge eraldamise alusel²⁵.

6. RIIGI VAHENDITE PUUDUMINE / VALIKULISUSE PUUDUMINE

6.1. MITTERAHALISED NÕUDLUSPÕHISED MEETMED

- (5) Liikmesriigid võivad otsustada suurendada nõudlust lairibateenuste järele mitterahaliste nõudluspõhiste meetmete abil. Põhimõtteliselt ei ole mitterahalised nõudluspõhised meetmed riigiabi. Need võivad esineda eri vormis.
- (6) Need võivad olla meetmed, mille eesmärk on suurendada lairiba internetiühenduse tajutavat väärtust, keskendudes muudele lairibaühenduse nõudluse aspektidele peale hinna. Selliste meetmete eesmärk on tavaliselt kas parandada kättesaadava sisu kvaliteeti²⁶ või teavitada tarbijaid sellest, kuidas seda kasutada.
- (7) Mitterahalised nõudluspõhised meetmed võivad olla ka nõudluse koondamise vahendid, mida saab kasutada selleks, et vähendada võimalike tarnijate ebakindlust turu suuruse suhtes, koordineerida nõudlust ja pakkuda suuremat kindlust konkreetsele turule sisenemisest saadava tõenäolise kasumi suhtes. Sel juhul tuleb kõigepealt mõõta võimalikku nõudlust küsitluste abil ja esitada seejärel küsitluste tulemused avaliku sektori asutuste avalikult kättesaadaval veebisaidil. See võib hõlmata kasutajate üldise heakskiidu saamist enne kasutuselevõttu, näiteks teenuseplatvormide kaudu, et teha kindlaks ja koondada teatav nõudluse tase enne avaliku või erasektori investeerimist. Kasutajatel võib olla ka võimalus saada projekti sidusrühmadeks alt ülespoole / eneseabil põhinevate investeerimismudelite, näiteks ühistute kaudu. See teave tuleks mittediskrimineerivatel tingimustel kättesaadavaks teha kõigile operaatoritele. Kui aga sel viisil koondatud nõudlus tehakse kättesaadavaks ainult ühele operaatorile või valitud operaatoritele, näiteks koondades kliendid ühe lepingu alla või kohustades kasutajaid sõlmima lepingu ühe või mõne üksiku operaatoriga, võib see kaasa tuua riigiabi andmise nendele operaatoritele.

6.2. HALDUS- JA REGULEERIVAD MEETMED

- (8) Et kiirendada lairibavõrkude, sealhulgas 5G-võrkude kasutuselevõttu, võivad liikmesriigid lisaks ettevõtjate otsesele rahastamisele valida mitut liiki meetmete vahel²⁷. Nad võivad kooskõlas juriidiliste kohustustega (või neist kaugemale

²⁵ Vt riigiabi mõiste teatise punkt 206. Nii mittemajandusliku kui ka majandusliku tegevuse investeringukulud (ja nendega seotud amortisatsioon) tuleks jaotada nende kahe tegevuse vahel asjakohaste jaotamispõhimõtete alusel.

²⁶ See võib hõlmata i) e-valitsuse programmide edendamist (nt kaugmeditsiin, e-hooldus, kaugõpe, IKT koolides); ii) kohaliku ja valdkondliku digitaalse sisu edendamist (nt kultuuripärand, turism, hariduslik sisu, kohalik põllumajandus / toiduained jne); iii) interneti turvalisuse ja privaatsuse suurendamist ning kvaliteedi- ja reklaamistandardite kehtestamist.

²⁷ Nagu on selgitatud ka komisjoni ühenduvusmeetmete soovitusel (komisjoni 18. septembri 2020. aasta soovitus, mis käsitleb liidu ühtset meetmepaketti kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamiseks ning kiire ja investeerimissõbraliku juurdepääsu tagamiseks 5G raadiospektrile, et edendada majanduse COVID-19 kriisist taastumise toetamiseks ühenduvust liidus (C(2020) 6270 final)).

minnes) näiteks hõlbustada trasside rajamise õiguste andmise protsessi²⁸ ja/või nõuda, et võrguoperaatorid jagaksid osa oma taristust. Lisaks võivad liikmesriigid kooskõlas õigusnormidega nõuda, et operaatoritele antaks juurdepääs avaliku sektori asutuste kontrollitavale füüsilisele taristule, mis on suuteline majutama väga kiirete võrkude elemente²⁹.

- (9) Operaatorid, kes soovivad kasutusele võtta kiired võrgud, võivad nõuda, et e-side-, gaasi-, elektri-, kütte- ja veevõrguettevõtjad, kes teevad ehitustöid, mida rahastatakse täielikult või osaliselt riiklikest vahenditest, täidaksid mõistliku taotluse ehitustöid koordineerida, tingimusel et see ei suurenda kulusid ja ei halvenda kontrolli tööde koordineerimise üle³⁰. Selline koordineerimine ei kujuta endast riigiabi, tingimusel et taotlev operaator kannab ise oma kulud ning et seda võimalust pakutakse läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil kõigile huvitatud operaatoritele (s.o elektri- ja gaasijaotusvõrkude, veevarustussüsteemide jne operaatoritele), mitte ainult elektroonilise side operaatoritele³¹. Ei saa siiski välistada, et selliste tööde riiklik rahastamine on riigiabi, kui see on piiratud lairibasektoriga või selgelt sellele või ühele või mitmele valitud lairibaoperaatorile suunatud.
- (10) Selleks et hõlbustada läbipaistval viisil juurdepääsu olemasolevale füüsilisele taristule, on üldkasutatavate sidevõrkude pakkujatel õigus saada taotluse alusel minimaalset teavet taristu asukoha ja trassi, liigi ja kasutusotstarbe ning kontaktpunkti kohta.
- (11) Ühenduvusmeetmete soovitusel esitatakse suunised ühenduvust edendavate parimate tavade väljatöötamiseks, tuginedes lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivile ja Euroopa elektroonilise side seadustiku sätetele, et teha kindlaks kõige tõhusamad meetmed, mis võimaldavad operaatoritel võtta kasutusele väga suure läbilaskevõimega võrke ja julgustavad neid seda tegema. 25. märtsil 2021 võttis komisjon vastu liidu ühtse ühenduvusmeetmete paketi,³² mis koosneb parimatest tavadest, mida peetakse kõige tõhusamaks, et võimaldada operaatoritel võtta kasutusele väga suure läbilaskevõimega võrke ja julgustada neid seda tegema.

²⁸ Lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivis (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/61/EL kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamise meetmete kohta, ELT L 155, 23.5.2014, lk 1) on sätestatud kiiremad, lihtsamad ja läbipaistvamad lubade andmise menetlused.

²⁹ Lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi kohaselt peavad uued hooned olema varustatud kiiret ühendust toetava füüsilise taristuga (nagu väikesed kaablikanalid) ja neis peab olema tagatud juurdepääs hoonesisesele füüsilisele taristule.

³⁰ Tsiviilehitustööd, nt teede üleskaevamine kiire lairibaühenduse jaoks vajaliku kaabli paigaldamiseks, moodustavad kuni 80 % kiirete võrkude kasutuselevõtu kuludest.

³¹ Vt komisjoni 8. veebruari 2010. aasta otsus C(2010)889, juhtum N 383/09 – Saksamaa – lairibaühenduse riigiabikava N 150/2008 muudatus – Saksamaa maapiirkondade lairibaühendus (ELT C 93, 13.4.2010, lk 8). Juhtum käsitles olukorda, kus üldised tsiviilehitustööd, nagu teeholdus, ei kujutanud endast riigiabi. Saksamaa ametiasutuste võetud meetmed koosnesid üldistest tsiviilehitustöödest, mille riik oleks teostanud hoolduseesmärgil igal juhul. Võimalusest paigaldada kaablikanalisatsioon ja lairibataristu teeholduse käigus – ja operaatorite kulul – teatati avalikult ning need ei olnud piiratud lairibasektoriga või sellele suunatud. Siiski ei saa välistada, et selliste tööde riiklik rahastamine on riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, kui tööd on piiratud lairibasektoriga või selgelt sellele suunatud.

³² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/connectivity-toolbox-member-states-agree-best-practices-boost-timely-deployment-5g-and-fibre>.

7. EELISE PUUDUMINE

7.1. TURUTINGIMUSTELE VASTAVAD INVESTEERINGUD

- (12) Kui avaliku sektori asutus investeerib lairibataristu arendamisse tingimustel, mis on sarnased tavapärastes turutingimustes tegutseva erainvestori tingimustega kooskõlas turumajanduse tingimustes tegutseva turuosalise põhimõttega, ei ole tegemist riigiabiga³³.
- (13) Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale tuleneb võrdse kohtlemise põhimõttest, et kapitali, mille riik on otseselt või kaudselt andnud ettevõtja käsutusse tingimustel, mis vastavad tavapärastele turutingimustele, ei saa käsitada riigiabina. Kui riikliku investori osalusel omakapitalis või tema tehtavatel kapitalisüstitel puuduvad piisavad väljavaated kasumlikkusele isegi pika aja vältel, tuleb sellist sekkumist pidada abiks ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses ja selle kokkusobivust ühisturuga tuleb hinnata ainult nimetatud sättes ettenähtud kriteeriumide põhjal³⁴.
- (14) Vastavus turutingimustele tuleks eelnevalt kindlaks teha³⁵ sekkumise kohta otsuse tegemise ajal kättesaadava teabe põhjal (nt äriplaani abil, mis põhineb majandushinnangutel, mis on sarnased nendega, mida mõistlik turumajanduse tingimustes tegutsev turuosaline oleks sarnastel asjaoludel teinud, et teha kindlaks tehingu kasumlikkus või majanduslikud eelised). Tehingu vastavust turutingimustele saab tehingupõhise turuteabe põhjal otseselt kindlaks teha: kui avaliku sektori asutused ja eraettevõtjad teevad n-ö samaväärse tehingu³⁶, kui see puudutab varade, kaupade ja teenuste müüki ja ostu (või muud sellega sarnast tehingut) avatud, läbipaistva, mittediskrimineeriva ja tingimusvaba hankemenetluse kaudu³⁷. Kui avaliku sektori asutuste sekkumine ei ole samaväärne eraettevõtjate sekkumisega või tehingut ei ole tehtud hankemenetluse kaudu, võib olla võimalik võrdlusanalüüsi³⁸

33 Täpsema teabe saamiseks vt riigiabi mõiste teatise punkt 4.2. Tuleb märkida, et arvesse saab võtta üksnes neid eeliseid ja kohustusi, mis on seotud riigi kui ettevõtja staatusega, mitte aga neid, mis puudutavad teda kui avaliku võimu kandjat (nt kui riigi sekkumine on ajendatud avaliku poliitikaga seotud põhjustest, nagu digilõhe ületamine, võib riigi käitumine olla küll avaliku poliitika vaatenurgast mõistlik, aga tugineda samal ajal kaalutlustele, mida turumajanduse tingimustes tegutsev turuosaline tavaliselt arvesse ei võtaks).

34 Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. märts 1991, Itaalia Vabariik vs. komisjon, C-303/88, ECLI:EU:C:1991:136, punktid 20–22.

35 Ei piisaks hilisematest majanduslikest hindamistest, mille tulemusena tehakse tagantjärele kindlaks, et asjaomase liikmesriigi investeering oli tegelikult kasumlik.

36 Vt riigiabi mõiste teatise punktid 86–88. Tehingu samaväärsuse kindlakstegemiseks tuleb eelkõige hinnata järgmisi kriteeriume: a) kas avaliku sektori asutus ja eraettevõtjad otsustavad ja viivad sekkumise läbi samal ajal või kas sekkumiste vahel on ajaline vahe ja majanduslikud tingimused on sekkumiste vahepeal muutunud; b) kas tehingu tingimused on samad nii avaliku sektori asutustele kui ka kõikidele asjaomastele eraettevõtjatele, võttes samuti arvesse võimalust suurendada või vähendada aja jooksul riski taset; c) kas eraettevõtjate sekkumisel on tõeline majanduslik tähtsus ning see ei ole üksnes sümboolne või vähetähtis ning d) kas asjaomaste avaliku sektori asutuste ja eraõiguslike turuosaliste algpositsioon selle tehingu puhul on sarnane, võttes näiteks arvesse nende varasemat kokkupuudet asjaomaste ettevõtjatega, sünergiaid, mida on võimalik saavutada, eri investorite tehingukulude sarnasuse ulatust või muid avaliku sektori asutusele või eraettevõtjale eriomaseid asjaolusid, mis võivad võrdlust moonutada.

37 Vt riigiabi mõiste teatise punktid 89–96.

38 Võrdlusanalüüs sarnaste eraettevõtjate poolt sarnastes olukordades tehtud sarnaste tehingute tingimuste põhjal. Vt riigiabi mõiste teatise punktid 98–100.

või muude hindamismeetodite³⁹ alusel tõendada, et tehing vastab turutingimustele. Erikaalutlused kehtivad hindamisel, kas laenu- ja garantiitingimused vastavad turutingimustele⁴⁰.

- (15) Lairibasektoris⁴¹ on komisjon oma otsustuspraktikas selgitanud, et avaliku sektori investeeringu vastavust turutingimustele võib tõendada⁴² näiteks see, kui investeering toimub samal ajal,⁴³ samadel tingimustel (ning seega sama riskide ja hüvede tasemega) nagu tavapärastes turumajanduse tingimustes tegutseva sarnase suurusega ja sarnases olukorras eraettevõtja majanduslikult oluline osalemine (võttes arvesse nt kapitali, kogusummat, osakaalu kogukulus) (edaspidi „samaaegne osalemine“). Samaaegsuse analüüs on üks, kuid mitte tingimata ainus element, mis võimaldab tuvastada riigiabi puudumise. Asjakohased on ka muud elemendid, näiteks eelnevalt koostatud usaldusväärne äriplaan (eelistatavalt välisekspertide kinnitatud), mis tõendab, et investeering tagab investori(te)le piisava tasuvuslääve, mis on kooskõlas tavalise tuluga, mida ettevõtjad turul sarnaste projektide puhul mõistlikult eeldaksid, võttes arvesse riskitaset ja tulevase ootusi (põhineb investeeringu sisemise tasuvuslääve või nüüdispuhasväärtuse arvutustel)⁴⁴. Nagu on rõhutatud otsustuspraktikas, on erainvestorite projektis osalemise vältimatu eeltingimus, et nad on hinnanud investeeringuga seotud äririske samadel tingimustel

³⁹ Vt riigiabi mõiste teatise punktid 100–105.

⁴⁰ Vt riigiabi mõiste teatise punktid 108–114.

⁴¹ Vt komisjoni 11. detsembri 2007. aasta otsus K(2007) 6072 (lõplik), juhtum C-53/2006 (ex N 262/2005, ex CP 127/2004) – Madalmaad – Citynet Amsterdam (ELT L 247, 16.9.2008, lk 27), ja komisjoni 25. juuli 2012. aasta otsus C(2012) 5051 (final), juhtum SA.33063 – Itaalia – Trentino NGA (ELT C 323, lk 6). Juhtumi Citynet Amsterdam puhul kinnitas komisjon, et Amsterdamis linna investeeringud valguskaabelühendusse lõppkasutajani (FTTH) ei hõlmanud riigiabi. Trentino juhtumi puhul väljendas komisjon tõsist kahtlust, kas projekt vastab turutingimustele vastavuse kriteeriumidele. Trentino NGNi projekt, millest teatati komisjonile 2012. aastal, käsitles Trento provintsi ja Telecom Italia (TI) vahelist avaliku ja erasektori partnerlust järgmise põlvkonna võrgu, sealhulgas FTTH kasutuselevõtuks provintsi äärealadel. Provintsi tegi 50 miljoni euro suuruse rahalise sissemakse, samas kui TI tegi mitterahalisi sissemakseid, mis hõlmasid 1) tema olemasoleva passiivse taristu (kaablikanaliseerimine ja postid) viivitamatut tühistamatut kasutusõigust ja 2) kogu vaskkaablivõrgu omandiõigust, et kliendid oleks võimalik üle viia kasutuselevõetavasse uude FTTH-võrku. Veel kaks aktsionäri ühinesid projektiga väiksema rahalise osalusega. Kuue aasta möödudes esimese sissemakse tegemisest või pärast teatava arvu liinide aktiveerimist uues võrgus võis TI otsustada kasutada väljaostuõigust ja omandada Trentino NGNi täieliku omandiõiguse. Lisaks tuli Telecom Italia määrata Trentino NGNi teenuseosutajaks võrgu ehitamisel ja käitamisel ning ühenduvusteenuste osutamisel. Eelkõige oli komisjonil kahtlusi seoses järgmisega: a) kas Telecom Italia tehtud mitterahaliste sissemaksete hindamine toimus turutingimustel ja kas see ei sisaldanud varjatud eelist TI jaoks, eelkõige väljalülitatava vaskkaablivõrgu väärtust; b) kas esines varjatud eeliseid, mis tulenesid eraldi lepingutest, millega TI määramati Trentino NGNi teenuseosutajaks ja lõppkasutajatele ühenduvusteenuste pakkujaks; c) kas projekt oli kasumlik, võttes arvesse turumajanduse tingimustes tegutseva investori põhimõtet, ning d) kas Telecom Italiale antud väljaostuõigus ei takista Trento provintsi ametiasutustel saada sama suurt kasumit, kui oleks olnud vastuvõetav erainvestorile, võttes arvesse Trento provintsi ametiasutuste võetud suurt riski projekti rahastajana.

⁴² Vt komisjoni 11. detsembri 2007. aasta otsus K(2007) 6072 (lõplik), juhtum C-53/2006 (ex N 262/2005, ex CP 127/2004) – Madalmaad – Citynet Amsterdam (ELT L 247, 16.9.2008, lk 27).

⁴³ Järjestikused riigi sekkumised seoses sama lairibataristu projektiga võivad muuta kehtetuks järelduse, et sarnase meetme oleks võtnud ka turumajanduse tingimustes tegutsev investor. Vt selle kohta riigiabi mõiste teatise punkt 81.

⁴⁴ Lisateabe saamiseks vt riigiabi mõiste teatise jagu 4.2 ja eelkõige punktid 101–105. Vt ka komisjoni 8. mai 2012. aasta otsus C(2012) 3025 (final), juhtum SA.22668 (C 8/2008 (ex NN 4/2008)) – Hispaania – filmistuudio Ciudad de la Luz (ELT L 85, 23.3.2013, lk 1), ja komisjoni 25. juuli 2012. aasta otsus C(2012)5051 (final), juhtum SA.33063 – Itaalia – Trentino NGA (ELT C 323, lk 6).

riikliku investoriga, et avaliku sektori investeering ei kuuluks riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse⁴⁵. See kehtiks ka muude riigi toetuse vormide puhul, nagu sooduslaenud või tagatised⁴⁶.

- (16) Turumajanduse tingimustes tegutseva ettevõtja põhimõtte kohane riiklik sekkumine võib olla asjakohane mitmesuguste võrkude kasutuselevõtu puhul, eelkõige linna- ja linnalähedastes piirkondades, kus on piisavalt põhjust võimaldada era- ja avaliku sektori partneritel teha usaldusväärseid äriinvesteeringuid tavapärastes turutingimustes. Näiteks linnapiirkondade ja peamiste maapealsete transporditeede puhul, kus 5G-võrkude kasutuselevõtt võib meelitada ligi erasektori rahalisi vahendeid, võivad liikmesriigid kaaluda, mil määral võiksid eraettevõtjad ja avaliku sektori asutused osaleda 5G-mobiilside kasutuselevõtu projektis või 5G-koridoris vastavalt tavapärastele turutingimustele, millisel juhul ei oleks tegemist riigiabiga. Sellised projektid võivad olla ühisettevõtte vormis või kujutada endast omakapitaliprogrammide või fondide⁴⁷ loomist, et toetada ettevõtjaid uute võrkude kasutuselevõtul või olemasolevate võrkude ajakohastamisel, tuginedes üldisele eesmärgile meelitada ligi täiendavaid erasektori investeeringuid. Sellised meetmed ei kujuta endast riigiabi, kui need on kavandatud kooskõlas tavapäraste turutingimustega.

a. Lairibataristu käitamine üldist majandushuvi pakkuva teenusena kooskõlas Altmarki kriteeriumidega

- (17) Mõne juhtumi puhul võib liikmesriik otsustada käsitleda elektroonilise side võrgu pakkumist üldist majandushuvi pakkuva teenusena ELi toimimise lepingu artikli 106 lõike 2⁴⁸ ja Altmarki kohtupraktika tähenduses ning pakkuda sel alusel riigipoolset rahastust. Sellisel juhul on riigiabi välistatud.
- (18) Hüvitis üldist majandushuvi pakkuvate lairibateenuste osutamise eest ei hõlma riigiabi, kui see vastab järgmisele neljale kumulatiivsele tingimusele (nn Altmarki tingimused)⁴⁹:
- esiteks peab taristuprojekt olema vajalik tegelike üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamiseks, mille osutamiseks on abisaajast ettevõtjale antud selgelt määratletud avaliku teenindamise kohustused; lairibaühenduse valdkonnas hõlmab see käesolevate suuniste 3. jaos sätestatud tingimuste täitmist seoses üldist majandushuvi pakkuvate teenuste määratlusega;

⁴⁵ Vt 2013. aasta lairibasuuiniste punkt 17.

⁴⁶ Komisjoni teatis EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes (ELT C 155, 20.6.2008, lk 10–22) ja teatise parandus (ELT C 244, 25.9.2008, lk 32).

⁴⁷ Vt riigiabi mõiste teatise punktid 108–114.

⁴⁸ Kohtupraktika kohaselt peab üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise ülesanne olema ettevõtjatele antud avaliku sektori asutuse aktiga. Seoses sellega võib üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise ülesande anda ettevõtjale avaliku teenuse kontsessiooni andmisega; vt kohtuotsus, Esimese Astme Kohus, 13. juuni 2000, EPAC - Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-204/97 ja T-270/97, ECLI:EU:T:2000:148, punkt 126, ja kohtuotsus, Esimese Astme Kohus, 15. juuni 2005, Fred Olsen, SA vs. komisjon, T-17/02, ECLI:EU:T:2005:218, punktid 186, 188–189.

⁴⁹ Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 24. juuli 2003, Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, ning komisjoni teatis Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes (ELT C 8, 11.1.2012, lk 4).

- teiseks peavad hüvitise arvutamise aluseks olevad parameetrid olema eelnevalt objektiivselt ja läbipaistvalt kindlaks määratud; lairibaühenduse valdkonnas tuleks hüvitis eelnevalt kindlaks määrata, et katta eeldatav rahastamispuudujääk teatava ajavahemiku jooksul⁵⁰;
 - kolmandaks ei tohi hüvitis ületada summat, mis on vajalik avaliku teenindamise kohustuse täitmisega kaasnevate kulude täielikuks või osaliseks katmiseks, võttes arvesse selle kohustuse täitmisega seotud tulu ja mõistlikku kasumit; lairibaühenduse valdkonnas peaks hüvitis olema piiratud hulгимүүгитасанди juurdepääsuteenuste osutamisega;
 - neljandaks, kui avaliku teenindamise kohustust täitvat ettevõtjat ei valitud riigihankemenetluses, mis võimaldab välja valida kandidaadi, kes suudab asjaomaseid teenuseid pakkuda üldsuse jaoks kõige väiksemate kuludega, tuleb hüvitise summa määrata kindlaks selliste kulude analüüsi alusel, mida keskmine hästi korraldatud juhtimisega ettevõtja oleks kandnud⁵¹.
- (19) Kui vähemalt üks eespool nimetatud kriteeriumidest ei ole täidetud, on riiklik sekkumine riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses. Sel juhul tuleks abi hindamisel tugineda üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva otsuse või üldist majandushuvi pakkuvate teenuste raamistiku kohasetele kokkusobivustingimustele, võttes arvesse suuniste 3. jaos märgitud konkreetseid tingimusi⁵².

7.2. ÜLDISED HALDUSMEETMED TARBIJATE SUHTES

- (20) Teatavatel tingimustel võib olla võimalik välistada eelise andmine ehitusettevõtjatele, kes võtavad vastu vautšereid, näiteks kui meede on kavandatud üldise haldusmeetmena. See võib olla nii juhul, kui liikmesriik pakub üksiktarbijatele, kes ei tegele majandustegevusega, vautšereid tsiviilehitustöödeks, näiteks selleks, et tagada uute ehitiste ja/või hoonete nutivalmidus. Sellisel juhul tuleks riigiabi olemasolu välistamiseks pakkuda lõppkasutajatele vautšereid üldtööde jaoks, mis on seotud kõigi kommunaalteenustega (mis võivad muu hulgas hõlmata elektrit, gaasi, vett, hoonejuhtmist). Lõppkasutajatel on õigus vabalt valida ehitusettevõtja üldehitustööde jaoks ja mis tahes kommunaalettevõtja (sealhulgas elektroonilise side operaatorid), kes pakub teenuseid asjaomaste hoonete jaoks. Vautšerite kasutamise võimalust tuleks pakkuda läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil kõigile huvitatud operaatoritele (ilma et see oleks piiratud üksnes elektroonilise side operaatoritega või neile suunatud, vaid pakkudes seda kõigile asjakohastele kommunaalettevõtjatele, nt elektri, gaasi, vee jne valdkondades).

⁵⁰ Vt komisjoni 7. novembri 2016. aasta otsus C(2016)7005 final juhtum SA.37183 (2015/NN) – Prantsusmaa – *Plan France Très Haut Débit* (ELT C 68, 3.3.2017, lk 1).

⁵¹ Mõne lairibaühendust käsitleva juhtumi puhul on komisjon leidnud, et riigiabi puudub, kuna Altmarki kriteeriumid olid täidetud, vt nt komisjoni 16. novembri 2004. aasta otsus K(2004) 4343 (lõplik), juhtum N381/2004 – Prantsusmaa – *Projet de réseau de télécommunication haut débit des Pyrénées Atlantiques* (ELT C 162, 2.7.2005, lk 5), komisjoni 30. septembri 2009. aasta otsus K(2009) 7426 (lõplik), juhtum SA.21630 (N 331/2008) – Prantsusmaa – *Réseau à très haut débit en Hauts-de-Seine* (ELT C 256, 23.9.2010, lk 1), ja komisjoni 7. novembri 2016. aasta otsus C(2016)7005 (final), juhtum SA.37183 (2015/NN) – Prantsusmaa – *Plan France Très Haut Débit* (ELT C 68, 3.3.2017, lk 1).

⁵² Sellistel juhtudel tuleks meetmed kavandada kooskõlas üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva otsuse või üldist majandushuvi pakkuvate teenuste raamistikuga, võttes arvesse käesolevate suuniste 3. jaos esitatud konkreetseid tingimusi, või need võib olla võimalik kavandada kooskõlas Altmarki tingimustega.

8. MÕJU PUUDUMINE LIIKMESRIIKIDEVAHELISELE KAUBANDUSELE JA KONKURENTSIMOONUTUSTE PUUDUMINE

- (21) Väheste tähtsusega abi määruse⁵³ kohaldamisalasse kuuluvate väga väikeste riigi toetuse summadega juhtumite või üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva väheste tähtsusega abi määruse⁵⁴ kohaldamisalasse kuuluvate juhtumite puhul võib konkurentsimoonetuse *a priori* välistada. Väheste tähtsusega abi määruse kohaldamisalasse kuuluvate juhtumite puhul ei ole vaja komisjoni eelnevat heakskiitu. Liikmesriigid ei pea komisjoni sellisest riigi toetusest isegi teavitama.
- (22) Teenused, mida osutatakse haldusasutuste hoonetes loodud WiFi levialade kaudu, et pakkuda kodanikele juurdepääsu avaliku sektori teenustele ja teabele, ei tohi teatavatel tingimustel moonutada ega ähvardada moonutada konkurentsi⁵⁵.

⁵³ Komisjoni 18. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist väheste tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1).

⁵⁴ Komisjoni määrus (EL) nr 360/2012 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava väheste tähtsusega abi suhtes (ELT L 114, 26.4.2012, lk 8).

⁵⁵ Tegevust peetakse mittemajanduslikuks ja seega jääks see riigiabi eeskirjade kohaldamisalast välja, kui selliste WiFi võrkude kaudu tehakse kättesaadavaks üksnes avalikud teenused ja avaliku sektori sisu (avaliku sektori veebisaidid ja avalike teenuste osutajate veebisaidid), tagades veebis tasuta juurdepääsu avalikele teenustele, mis oleksid tasuta kättesaadavad ka väljaspool interneti (nt haldusteave, e-valitsus või mitteäriiline turismiteave). Mittemajandusliku laadi säilitamiseks ei tohiks liikmesriigid lubada uue võrgu äriotstarbelist kasutamist, et pakkuda lairiba-teenuseid kodu- või ärikasutajatele, piirates seega piiramatut lairibaühenduse asendamise riski ja vähendades konkurentsi moonutamise ohtu seoses kolmandate isikutega, kes pakuvad sarnast sisu ja/või teenuseid (komisjoni 30. mai 2007. aasta otsus K(2007)2200, juhtum NN24/2007 – Tšehhi Vabariik – Praha linnavalitsuse traadita võrk (ELT C 141, 26.6.2007, lk 2)).

III LISA. TÜÜPILISED SEKKUMISED LAIRIBAÜHENDUSE TOETAMISEKS

- (1) Komisjon on oma otsustuspraktikas täheldanud teatavaid, liikmesriikide poolt lairibaühenduse edendamiseks korduvalt kasutatavaid rahastatismehhanisme, mis tavaliselt kujutavad endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, välja arvatud juhul, kui rahastamine toimub turutingimustel kooskõlas turumajanduse tingimustes tegutseva investori põhimõttega (vt II lisa). Järgmine loend on näitlik ja ebatäielik, sest avaliku sektori asutused võivad töötada välja erinevaid lairibaühenduse kasutuselevõtmise toetamise viise või kirjeldatud mudeleist kõrvale kalduda.
- (2) Rahastamispuudujäägi mudel: rahastamispuudujäägi mudeli puhul toetab liikmesriik püsi- või mobiilsidevõrkude kasutuselevõttu, kattes puudujäägi majandusliku tasuvuse ja abi andva asutuse soovitud eesmärgi vahel⁵⁶. Liikmesriik⁵⁷ annab otsest rahalist toetust või subsiidiume lairibainvestoritele⁵⁸ võrgu projekteerimiseks, ehitamiseks, haldamiseks ja äriliseks kasutamiseks, võttes arvesse asjaomast tulu ja mõistlikku kasumit. Rahastamispuudujäägi mudelis tehakse mõistlik kasum kindlaks kapitali tasuvuse määrana, mida investor vajaks, võttes arvesse lairibasektorile omast riskitaset ja osutatavate teenuste liiki. Vajalik kapitali tasuvuse määr määratakse tavaliselt kindlaks kapitali kaalutud keskmise hinna alusel. Mõistliku kasumi määramiseks võib liikmesriik rakendada stimuleerivaid kriteeriume, mis võivad eelkõige olla seotud osutatavate teenuste kvaliteedi ja tootmise tõhususe suurenemisega. Tõhususe suurenemine ei tohi halvendada osutatava teenuse kvaliteeti. Tootlikkuse tõhususe suurendamisega seotud preemiad tuleb sätestada tasemel, mis võimaldab neid tasakaalustatult jagada lairibainvestori ja liikmesriigi ja/või lõppkasutajate vahel. Rahastamispuudujäägi mudeli kohaselt kuulub ehitatud taristu täielikult abisaajale, kes kannab uue taristu ehitamise ja piisava hulga klientide ligimeelitamisega seotud riske.
- (3) Mitterahaline toetus: sellisel juhul toetavad liikmesriigid püsi- või mobiilsidevõrgu lairibaühenduse kasutuselevõttu, andes olemasolevad või uued taristud elektroonilise side operaatorite käsutusse. Sellist toetust võidakse anda mitmes vormis: kõige sagedamini tagavad liikmesriigid passiivse lairibataristu, teostades ise tsiviilehitustööd (näiteks kaevates tee üles), paigaldades kaablikanaliseerimise või pimekiud või andes juurdepääsu olemasolevale taristule (nt kaablikanaliseerimisele, postidele või mastidele).
- (4) Otseinvesteeringute mudel: otseinvesteeringute mudeli puhul ehitab liikmesriik püsi- või mobiilsidevõrgu ja käitab seda otse riikliku ametiasutuse haru või riikliku ettevõtja kaudu⁵⁹. Riigi rahastatud võrk toimib sageli üksnes hulgimüügivõrguna,

⁵⁶ „Rahastamispuudujääk“ – erinevus investeerimiskulude ja eeldatava kasumi vahel võrgu olelusringi jooksul.

⁵⁷ Või mis tahes muu abi andev avaliku sektori asutus.

⁵⁸ Mõiste „investorid“ märgib ettevõtjaid või elektroonilise side võrgu operaatoreid, kes investeerivad lairibataristute ehitamisse ja kasutuselevõttu.

⁵⁹ Komisjoni 19. oktoobri 2011. aasta otsus K(2011) 7285 (lõplik), juhtum N 330/2010 – Prantsusmaa – *Programme national «Très Haut Débit» – Volet B* (ELT C 364, 14.12.2011, lk 2), mis hõlmas erinevaid sekkumisviise, muu hulgas ühte, mille puhul kohalikud omavalitsused võivad käitada oma lairibavõrke juhiste kohaselt.

mis kavatsetakse teha mittediskrimineerival viisil kättesaadavaks jaemüügitasandi lairibateenuste osutajatele.

- (5) Kontsessionääri mudel: kontsessionääri mudeli kohaselt rahastab liikmesriik sellise püsi- või mobiilside lairibavõrgu kasutuselevõttu, mis jääb riigi omandisse, kuid mille käitamist pakutakse konkurentsipõhise valikumenetluse kaudu elektroonilise side ettevõtjale selle haldamise ja ärilise kasutamise eesmärgil. Elektroonilise side operaator võib võrku kasutada selleks, et osutada üksnes hulgimüügiteenuseid või teise võimalusena nii hulgi- kui ka jaemüügiteenuseid.

IV LISA. TEAVE, MILLE LIHKMESRIIGID PEAVAD AVALDAMA LÄBIPAISTVUSKOHUSTUSTE KOHASOLT

Suuniste punkti 202 alapunktis b osutatud teave üksikabi andmise kohta peab hõlmama järgmist⁶⁰:

— üksikabi saaja isik

— nimi

— abisaaja tunnus

— abisaaja ettevõtte liik abi andmise ajal:

— VKE

— suurettevõtja

— piirkond, kus abisaaja asub (NUTS 2. tasand või madalam)

— asjaomase abi puhul abisaaja peamine tegevussektor või -ala, mis on kindlaks määratud NACE grupi alusel (kolmekohaline arvcode)⁶¹

— abi element (täissumma omavääringus). Maksusoodustusena antava abi korral võib teabe üksikabi summade⁶² kohta esitada järgmiste järkude kujul (miljonites eurodes):

— [0,1–0,5]

— [0,5–1];

— [1–2];

— [2–5];

— [5–10];

— [10–30];

— [30–60];

— [60–100];

— [100 ja rohkem].

— Kui see erineb abi elemendist, siis abi nominaalsumma väljendatuna omavääringus täissummana⁶³

⁶⁰ Välja arvatud ärisaladused ja muu konfidentsiaalne teave nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel ja komisjoni nõusolekul (komisjoni teatis, milles käsitletakse ametisaladust riigiabi otsustes, C(2003) 4582 (ELT C 297, 9.12.2003, lk 6)).

⁶¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1893/2006, millega kehtestatakse majanduse tegevusalade statistiline klassifikaator NACE Revision 2 ning muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 3037/90 ja teatavaid EÜ määrusi, mis käsitlevad konkreetseid statistikavaldkondi (ELT L 393, 30.12.2006, lk 1).

⁶² Avaldada tuleb maksimaalselt lubatav maksusoodustus, mitte igal aastal mahaarvatav summa (nt maksukrediidi puhul avaldatakse pigem maksimaalselt lubatav maksukrediit, mitte tegelik summa, mis võib sõltuda maksustatavast tulust ja olla igal aastal erinev).

⁶³ Bruttoetusekvivalent või vajaduse korral investeeringu summa. Tegevusabi puhul võib esitada aastase abisumma abisaaja kohta. Maksimeetmete kavade puhul võib selle summa esitada punktis 139 sätestatud vahemikena. Avaldada tuleb maksimaalselt lubatav maksusoodustus, mitte igal aastal mahaarvatav summa (nt maksukrediidi puhul avaldatakse pigem maksimaalselt lubatav maksukrediit, mitte tegelik summa, mis võib sõltuda maksustatavast tulust ja olla igal aastal erinev).

— Abimeede⁶⁴:

- toetus / intressitoetus / võla mahakandmine
 - laen / tagasimakstavad ettemaksed / tagasimakstav toetus
 - tagatis
 - maksusoodustus või -vabastus
 - riskifinantseerimine
 - muu (täpsustada)
 - abi andmise kuupäev ja avaldamiskuupäev
 - abi eesmärk
- abi andva(te) asutus(t)e nimi (nimed)
- vajaduse korral volitatud üksuse nimi ja valitud finantsvahendajate nimed
- viide abimeetmele, nagu on märgitud käesolevate suuniste alusel heaks kiidetud otsuses

⁶⁴ Kui abi antakse mitme abimeetme kaudu, tuleb esitada abisumma iga meetme kohta eraldi.

**V LISA. TEAVE, MILLE LIIKMESRIIGID PEAVAD ESITAMA VASTAVALT
ARUANDEKOHUSTUSELE**

Suuniste punktis 208 osutatud aruanne peab sisaldama teavet asjakohase aruandeperioodi kohta ja iga üksikprojekti kohta, mida rakendatakse käesolevate suuniste alusel heakskiidetud abimeetme kohaldamisel:

- abisaaja(te) nimi (nimed);
- projekti kogumaksumus (või hinnanguline kogumaksumus) ja keskmine kulu läbitud hoonete kohta (määratletud I lisa punktis 10);
- antud abisumma ja abi kulud;
- abi osakaal;
- riikliku rahastamise allikad;
- kaetuse määrad enne ja pärast riigi sekkumist (absoluutväärtuses ja protsentides);
- elektroonilise side taristu kasutuselevõttu toetavate projektide puhul:
 - kuupäev, mil taristu kasutusele võeti;
 - riiklikult rahastatud taristus kasutatav tehnoloogia;
 - osutatavate teenuste minimaalsed ja keskmised (üles- ja allalaadimise) kiirused;
 - pakutavad hulgemüügitasandi juurdepääsutooted, sealhulgas juurdepääsutingimused ja hinnad/hinnakujundusmetoodika. Põhjendatud nõudluse alusel taotletavad hulgemüügitasandi juurdepääsutooted ja selliste taotluste käsitlemine;
 - hulgemüügitasandi juurdepääsu kasutavate juurdepääsu taotlejate ja teenuseosutajate arv;
 - riiklikult rahastatud taristu läbitavate kodumajapidamiste ja ettevõtete arv;
 - kasutamismäärad;
- projektide puhul, millega toetatakse elektroonilise side teenuste kasutuselevõttu (näiteks vautšerid):
 - abimeetme kestus;
 - vautšeri väärtus;
 - toetatud lepingud/teenused, sealhulgas toetus erakasutuses kliendiseadmete või hoonesisese juhtmestiku ja/või rippkaablite jaoks;
 - kasutamismäärad ja abimeetmest kasu saanud lõppkasutajate arv (kategooriate kaupa, nt üksikud lõppkasutajad ja VKEd, ning toetatud lepingute/teenuste liikide kaupa);
 - abikõlblike lairibateenuse osutajate arv;
 - abimeetmest tegelikult kasu saanud lairibateenuse osutajate arv;

- operaatorite turupositsiooni muutumine toetatud lepingute/teenuste liikide kaupa, võttes arvesse asjaomast taristut ja tehnoloogiat (st FTTH, FTTC, DOCSIS, FWA jne);
- hulgi- ja jaemüügihinnad enne ja pärast meetme rakendamist.